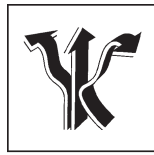

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 2(29)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2011

Редакційна колегія

Подолька А. М., д-р юрид. наук, проф. — головний редактор
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора
Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор

Політичні науки

Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф., Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф., Бідзюра І. П., д-р політ. наук, Варзар І. М., д-р політ. наук, проф., Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф., Гончаренко О. М., д-р іст. наук, Піляєв І. С., д-р політ. наук, Хижняк І. А., д-р іст. наук, проф., Шуба О. В., д-р політ. наук, проф.

Економічні науки

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Дахно І. І., д-р екон. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон. наук, проф., Куроченко О. В., д-р екон. наук, проф., Пила В. І., д-р екон. наук, проф., Радзівський О. І., д-р екон. наук, Федоренко В. Г., д-р екон. наук, проф., Шостак Л. Б., д-р екон. наук, проф., Швець В. Я., д-р екон. наук, проф., Баєва О. В., д-р біол. наук, проф.

Психологічні науки

Балл Г. А., д-р психол. наук, проф., Лігоцький А. О., д-р пед. наук, проф., Ложкін Г. В., д-р психол. наук, проф., Приходько Ю. О., д-р психол. наук, проф., Синьов В. М., д-р пед. наук, проф., Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф., Чуприков А. П., д-р мед. наук, проф.

Юридичні науки

Александров Ю. В., канд. юрид. наук, проф., Ануфрієв М. І., канд. юрид. наук, проф., Бородін І. Л., д-р юрид. наук, проф., Бандурка О. О., д-р юрид. наук, проф., Корнієнко М. І., канд. юрид. наук, проф., Марчук В. М., д-р юрид. наук, проф., Подолька А. М., д-р юрид. наук, Юлдашев О. Х., д-р юрид. наук

Рекомендовано до друку Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 4 від 27 квітня 2011 р.)

Міжрегіональна Академія управління персоналом.

М58 Наукові праці МАУП / редкол.: В. Б. Захожай (голов. ред.) [та ін.]. — К. : МАУП, 2001 — Вип. 2 (29). — К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. — 222 с.: іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами розвитку економіки, політології, психології і права.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

Збірник “Наукові праці МАУП” зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України (свідоцтво від 11.04.02 за № 6048, серія КВ) як наукове видання, в якому висвітлюються результати наукових досліджень в галузях економіки, політології, соціології, психології, права, матеріалів наукових конференцій.

Вищою атестаційною комісією України “Наукові праці МАУП” визнано як фахове видання з політичних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/4 від 26 травня 2010 р.) та юридичних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/5 від 31 травня 2011 р.).

ББК 65.9(4УКР)29-2я43+67.9(4УКР)я43

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2011
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2011

ЗМІСТ

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ	5	Калашніков В. А. Проблеми розвитку громадянського суспільства в Україні	64
Медвідь Ф. М., Баран В. В. Концепція української раси Юрія Липи: витоки, сучасне прочитання	5	ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ	68
Автенюк О. А. Державно-правове забезпечення розвитку системи вищої освіти в Україні: сучасний стан і перспективи	13	Шконда В. В., Кальянов А. В. Світовий досвід здійснення пенсійних реформ та його значення для України	68
Гайдай С. В. Співвідношення політичної ідеології та політичної науки	18	Ліщитович Л. І., Мельник П. П. Еколого-економічні наслідки впливу геомагнітного поля на агроценози	76
Гулько О. Я. Державна служба в контексті сучасних світових і національних змін і трансформаційних процесів	23	Мельник П. П. Економічні підходи до оцінки впливу магнітного поля Землі на продуктивність агроєкосистем	79
Євтушевська О. І. Проблеми політичного лідерства в сучасній Україні: гендерний аспект	27	Гришин П. М. Функціонально-цільова специфіка розвитку системи фінансового контролю в Україні	82
Кравченко Т. А. Критерій легітимності в оцінці політичного процесу у стабільних і перехідних політичних системах	32	Гришин П. М. Нормативно-правові основи забезпечення державного фінансового контролю: стан і перспективи розвитку в Україні	88
Кузьмін П. В. Взаємодія політики і бюрократії як проблема політичної науки і практики	37	Ейсмонт В. С. Теоретико-методологічні аспекти економічного зростання, економічного розвитку і розвитку економіки	93
Лазаренко О. В. Проблема поділу влади: теоретично-методологічні засади розробки та актуальні питання обґрунтування	40	Тумовс Р. А. Детермінанти сучасного політичного процесу: національний і глобальний вимір	100
Логвиненко С. В. Питання національної безпеки України в контексті попередження та боротьби з тероризмом: теоретичний аспект проблеми	43	Мамченко М. М. Поняття фінансових ресурсів в аналізі джерел формування капіталу підприємств	105
Масловська О. М. Поняття партійних систем у сучасному політологічному дискурсі: теорія і методологія аналізу	49	Мельников А. Е. Теоретичні аспекти банківської інвестиційної діяльності	110
Масловська О. М. Політичні партії і розвиток парламентаризму в Україні: актуальні питання теорії і практики	54	Остапенко А. В. Проблеми розвитку і теоретичної реконструкції конкурентних відносин в аналізі ринкової економіки	117
Тимошин В. В. Проблеми систематизації принципів державного контролю: державно-правовий аспект аналізу	59	Остапенко А. В. Концепції і моделі ринкової конкуренції у сучасній економічній теорії	122

Пруднікова Л. О.

Стратегічні напрями подолання
проблем нерівномірності
соціально-економічного розвитку Донбасу 127

Ручка Н. В.

Інструменти комплексної
продуктової політики як засіб
раціоналізації виробництва і споживання 134

Устименко Г. В.

Місце центрального банку
в системі органів державної влади 140

Шеховцов В. В.

Деякі сучасні тенденції
визначення фінансового механізму
інвестиційної діяльності комерційних банків 145

Тимошин В. В.

Поняття форми державного
контролю господарської діяльності
у сучасній державно-правовій теорії 149

Ягода Яковська

Підходи до державного регулювання партнерських
відносин у сфері туризму Республіки Македонія 154

ЮРИДИЧНІ НАУКИ 159**Зарудний Є. О.**

Предмет та обов'язок доказування:
співвідношення понять 159

Мигалевич В. В.

Значення покарання у підвищенні
ефективності боротьби з корупцією 163

Модлицький О. І.

Розвиток цивільно-процесуальних відносин:
теоретико-методологічні аспекти аналізу 168

Морару А. А.

Правові основи державного управління
в аспекті становлення України як демократичної,
правової та соціальної держави 173

Солонина В. Ф.

Цивільно-правові проблеми
забезпечення права на захист в аспекті
вибору способу захисту порушених прав 178

Шашкова-Журавель І. О., Журавель М. І.

Порівняльно-правові аспекти
правового регулювання профспілкового руху
в державах Західної Європи і США 183

М. М. Зелененький

Держава як один із суб'єктів
соціального партнерства 187

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ 192**Євтушевська О. І., Слободян С. І.**

Питання здійснення досліджень
політичного лідерства в Україні
з урахуванням гендерних особливостей 192

Гончаренко Є. Ю.

Аналіз можливостей проведення тестового
контролю у студентів-лінгвістів при вивченні
німецької мови як другої іноземної 199

Маяцька О. Ю.

Поведінка студентської групи
як предмет соціально-психологічного аналізу 204

Парафіан Кароль

Соціально-психологічні аспекти
дослідження феномена політичного лідерства:
теорія і методологія 209

Парафіан Кароль

Громадська активність
у структурі соціальної активності:
соціально-психологічний вимір 214

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ 220

ПИТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА БОРОТЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМИ

Наукові праці МАУП, 2011, вип. 2(29), с. 43–48

Однією з найважливіших функцій будь-якої держави, ключовою сферою її діяльності є забезпечення національної безпеки, цілісності і недоторканності. Це дає змогу як обстоювати життєво важливі інтереси людини, так і гарантувати їх практичну реалізацію фактично всім громадянам. При цьому національна безпека розглядається як на регіональному, загальнодержавному (загальнонаціональному), так і на міжнародному рівнях.

Для України попередження, унеможливлення тероризму, реальна боротьба з його проявами – це передусім захист національних інтересів як у самій країні, так і в зовнішньополітичній площині її функціонування. Цей захист має спиратися на: механізми глобальної і регіональної безпеки; прийнятий алгоритм взаємовпливів національних заasad суверенної держави і наднаціональних повноважень міждержавних структур; регіональне інтегрування з метою спільного протистояння сучасним загрозам; співробітництво за схемою – від оптимізації партнерства до ефективних стратегічних союзів; міждержавний механізм захисту прав людини та ін. [12, 23].

Разом із тим, варто брати до уваги ті світові процеси, які обумовлюють участь і боротьбу самої України у боротьбі з тероризмом.

Істотне наукове і практичне значення має ряд таких наукових праць українських фахівців, в яких у різноманітних аспектах аналізуються процеси світової і європейської інтеграції України, особливості зовнішньої та внутрішньої політики України у цьому плані. Серед них варто виділити таких учених: Ф. В. Барановський, О. Г. Білорус, М. І. Михальченко, Б. І. Гуменюк, І. В. Бураковський, Г. Д. Хоменко, В. Г. Ціватий, Л. Д. Чекаленко та ін.

Основна увага дослідників зосереджена на проблемах, з одного боку, формування та становлення суверенної, самостійної української держави, а з другого, тим складовим, що одночасно обумовлюють інтеграцію України у світ і в Європу. Так Ф. В. Барановський акцентує увагу на

тому, що є, мовляв, два тісно поєднаних процеси для новітньої України – європейська інтеграція і, власне, демократичний розвиток України [2]. Автор вважає, що для соціальної стабільності, забезпечення зовнішньополітичної і внутрішньополітичної консолідації України їй насамперед потрібно розбудувати цілісну, ефективну політичну систему, сформувати ринкову економіку. “На сучасному етапі, – зазначає він, – інтенсифікація політичного співробітництва України з ЄС є цілком можливою, а ефективна політична взаємодія є пріоритетним інтеграційним фактором” [2, 188].

Фактично такої самої позиції щодо проблем інтеграції України у європейський простір, – хіба що трохи критичнішої, – дотримується і М. І. Михальченко [8], який пише: “Проектів створення нової України було безліч. Деякі з них претендували на визначення “науковий”. Згадаймо широко розрекламовані проекти: “Україна – 2010 року”, написаний “творцями” Кабінету Міністрів у 1999 році, та “Україна – 2015”, створений у тому ж році суперутопістами апарату Верховної Ради України... Загальним для них було те, що жоден з них не мав серйозного наукового обґрунтування, хоча в їх підготовці й брали участь деякі бюрократи з науковими ступенями” [8, 11]. М. Михальченко можливу європейську інтеграцію України також вбачає насамперед у зміцненні й розбудові власної демократичної держави. “З одного боку, – пише він, – України як великої європейської країни, як реального, а не формального суб’єкта європейської економіки, політики, культури не існує. І річ не в тому, що вона не цілком вийшла з “тіні”

своїєї східної сусідки – Росії, а в тому, що будучи, безперечно, великою за європейськими масштабами країною, ще не є достатньо реальною державою із сформованими внутрішньополітичними і зовнішньополітичними інтересами, цілями, зобов'язаннями тощо” [8, 396].

Європейська інтеграція України потребує відповіді і на питання щодо структури самої України. М. Михальченко, інші автори вважають, що має бути залишений і зміцнений територіально-адміністративний поділ України як унітарної, цілісної держави. Фіксація у ст. 2 Конституції України положення, що “Україна є унітарною державою” [1, 3], затверджує принципи цілісності, єдності держави, хоча далеко не всі механізми задля зміцнення адміністративних, економічних, юридичних та владних засад держави вже використано. Щодо геополітичних, у тому числі й європейських, стратегій розвитку України, то такі стратегії, справедливо вважає М. Михальченко, “мають базуватися на ґрунтовному аналізі таких складових: а) загальної економічної і політичної ситуації у світі; б) конкретної ситуації у регіоні (взаємовідносини з сусідами); в) внутрішньополітичного та економічного стану в країні; г) тенденції розвитку ситуації на майбутнє (розроблення прогнозів)” [8, 353].

Звичайно, в проблемах геополітики, європейської, а відтак, і світової інтеграції України, їй доводиться фактично вибирати між трьома основними концепціями міжнародних відносин, які нині існують, – неореалізмом, неолібералізмом, і концепцією “балансу сил”. Тут поки що немає єдиного вибору. Однак проблема, на думку М. Михальченка, стоїть жорстко і виразно: “Або Україна йде шляхом економічних реформ і вдосконалює своє законодавство, політичні інститути – і тоді є перспективи інтеграції в новий європейський порядок, або ж (за відсутності реформ) саме Європейський Союз – ще більшою мірою, ніж НАТО, що розширюється, – здатний цілком витіснити Україну на узбіччя європейської економічної і політичної системи, створивши на своїх кордонах нездоланні для неї тарифні, квотові і візові бар’єри” [8, 397].

Природно, що за сучасного соціально-економічного, політичного та ін. стану України, безперечною умовою її успішної інтеграції у світовий, європейський простір є сталий, стабільний розвиток. З-поміж багатьох цілісних і всебічних характеристик такого розвитку помітно виділяється монографічна праця О. Г. Білоруса і Ю. М. Мацейка [4]. “Євроатлантична спільнота, –

пишуть вони, – повинна відмовитися від побудови системи світового глобалізму, який є модерною формою “глобального тоталітаризму”, і повернутися до реалізації глобальної демократії та глобального солідаризму на основі принципів неосферного розвитку” [4, 16].

Вважається, що початок сталого розвитку як світової проблеми припадає на 90-ті роки XX ст., коли вже суттєво прогресував процес глобалізації в його третій стадії (за поділом О. Г. Білоруса і Ю. М. Мацейка). На початку XXI ст. проблема сталого розвитку, однак, значно загострилася з багатьох причин, що потребують окремого аналізу, – природних, соціальних, політичних причин і т. ін. Так чи інакше, але, на думку О. Г. Білоруса і Ю. М. Мацейка, “визначальним критерієм інтеграції України в ЄС повинен стати принцип повної відповідності внутрішніх перетворень (України – С. Л.) фундаментальним основам розвитку ЄС, особливо тим, що визначатимуть політико-правові основи української держави” [4, 460].

Світова та європейська інтеграція України головним чином обумовлюється політикою щодо світових та регіональних процесів та відповідною зовнішньою політикою. У першому випадку йдеться не лише про міждержавні зв’язки, а й про участь України у різноманітних міждержавних об’єднаннях й угрупованнях [11], про що у дисертаційному дослідженні йтиме мова окремо. Щодо суто євроінтеграції України, то, на наш погляд, принагідною є синергетична концепція моделі інтеграції України до ЄС, сформульована В. П. Онищенком [11, 196–200]. “Парадигма моделі інтеграції України до європейського світу, – пише він, – повинна базуватися на принципах синергетики, у контексті якої інноваційність суспільства визначається складними взаємовідносинами економічних, соціальних та інституціональних чинників, що формують нелінійну, невідношену систему, яка у своєму розвитку і намаганні досягти динамічної рівноваги постійно продукує нові потреби і відтворює через самоорганізацію механізми їх задоволення”.

У XXI ст. науковці, зокрема українські, намагаються відшукати і схарактеризувати не лише засади і механізми координації та здійснення спільної світової чи європейської політики, а й те особливе, що в цих процесах притаманне і певним країнам, політика яких є помітною і навіть визначальною. У цьому контексті великий інтерес викликає колективна монографічна праця “Механізми координації європейської політики: практи-

ка країн-членів та країн-кандидатів” (Н. Гнидюк (ред.), А. Новак-Фар, Я. Гонцяж, І. Родюк. – К.: Міленіум, 2003). У книзі представлено етапи інституціоналізації процесу європейської інтеграції та заходи, що здійснюються у цьому напрямі, але головне тут: а) визначається поняття “публічна адміністрація” в праві Європейських Співтовариств та зобов’язання держав-членів щодо функціонування національної адміністрації, які виникають із членства в Євросоюзі; б) подано аналіз ситуативних прикладів окремих країн у сфері європейської інтеграції.

У монографії вміщено чотири ситуативних приклади координації європейської політики Польщею, Словаччиною, Угорщиною та Латвією, на основі яких є можливість представити основні чинники, “які впливають на вибір моделі координації та підходи, які адміністрації країн застосовували для приведення методів своєї діяльності до потреб, пов’язаних із участю в процесі прийняття рішень у Європейському Союзі” (зазначене вище видання. – С. 4).

Політико-економічні та інші імперативи формування зовнішньої політики України в умовах глобалізації, за усієї їх складності, є визначеними і доволі чіткими, хоча офіційно затверджені Національної стратегії розвитку України поки що не має. Вони обумовлюються кількома взаємопов’язаними складовими, серед яких основними є:

- глобальна економічна корпоративізація світу та потужний розвиток державно-корпоративного економічного імперіалізму;
- потужне зростання масштабів глобальної злочинності, наркобізнесу і тероризму;
- складні процеси економічної перебудови, децентралізації політичної системи, зміна духовно-ціннісних векторів розвитку самого українського суспільства тощо.

Українські дослідники проблем тероризму П. Біленчук та О. Сав’юк, зокрема, виділяють три основних запобіжних рівні проти злочинів, що зазіхають на безпеку країни: а) індивідуальна профілактика, тобто запобігання скоєнню протиправних дій з боку окремих осіб чи угруповань; б) профілактика окремих видів злочинів; в) профілактика злочинності в цілому [3, 5].

Зважаючи на проблеми світової інтеграції та глобалізації, акцентуємо увагу на тому, що, не применшуючи ролі і значення економічних, політичних, соціальних трансформацій українського суспільства, для майбутнього України все ж ви-

значальною є проблема геополітичного вибору, а на цій основі – забезпечення захисту власних національних інтересів.

Як відомо, з перших днів утворення незалежної суверенної держави Україна проголосила себе безблоковою державою, заявивши про прагнення будувати рівноправні партнерські відносини з усіма країнами світу, послідовно і принципово здійснюючи боротьбу з будь-якими формами експансії, агресії, тероризму, мілітаризму, порушення прав людини і прав суверенних держав. Саме це і стало базовою засадою внутрішньої і зовнішньої політики України, її миролюбної політики. Хоча ряд держав, особливо США, Великобританія, Німеччина та Ізраїль, як відомо, відповідним чином не оцінили мирні ініціативи нової суверенної держави – України, зокрема, односторонню відмову від ядерного озброєння. Тож природно, що нині в Україні, як, до речі, і в багатьох інших пострадянських державах, стоїть гостре і принципове питання розумного поєднання національної політики, національного вибору з політикою наднаціональною, яку диктують найсильніші, економічно найрозвиненіші країни.

Але для України все гостріше постає й інша проблема – правильного розуміння та об’єктивного (із збереженням і захистом національних інтересів) урахування гострих і неоднозначних загальносвітових, інтеграційних процесів.

Конституція України (ст. 17) зазначає: “Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього українського народу. Оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладається на Збройні Сили України. Забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом” [1, 7].

Серед багатьох визначень сутності і складових національної безпеки України, зазначимо досить оригінальне, що належить українському досліднику М. Сенченку. Він вважає, що найважливішими напрямками національної безпеки України є:

- інформаційна безпека;
- безпека народу;
- просторово-економічна безпека;
- боротьба з політичним та економічним тероризмом;
- військова безпека [9, 14].

“В основу Української держави, – пише М. Сенченко, – покладається Національна доктрина українського народу ХХІ століття, тобто доктрина справедливого національного світоустрою. Український народ за припинення експлуатації одного народу іншими як на міждержавному рівні (неокапіталізм), так і всередині держави, і за побудову рівноправної співдружності народів і цивілізацій”.

Тут доцільно вказати на таке. Українські дослідники В. Ліпкан, В. Майоров цілком доречно акцентують увагу на тому, що проблеми боротьби з міжнародним тероризмом в Україні є не лише недостатньо теоретично досліджені [7], а й вказують на ту специфічну особливість, що “на теренах колишнього СРСР поширеною була думка про те, що будь-яка країна, котра виступає проти СРСР, є ворогом, отже, можливим ініціатором актів тероризму. Оскільки виступати проти такої імперії (СРСР) за тих часів могла лише інша імперія (США), було сформовано хибне уявлення, що тероризм є монополією, або, вірніше сказати, прерогативним засобом розв’язання конфліктів у сфері міжнародних відносин” [7, 88].

Згадані вчені доволі точно формулюють сутність міжнародного тероризму відносно України. “Міжнародний тероризм в Україні, – пишуть вони, – це цілеспрямована діяльність щодо: 1) спроб розшарування суспільства за різними напрямками: інформаційним, соціальним, економічним, екологічним, гуманітарним, політичним; 2) пропагування насильства як ефективного засобу розв’язання конфліктних ситуацій; 3) насадження ззовні ідеології тероризму як світогляду “вільної” людини, права націй на самовизначення” [7, 89]. Таке визначення змісту міжнародного тероризму до України, з одного боку, вказує на його специфіку, а з другого, дає достатньо чітку картину про те, у який спосіб (напрями, форми, методи) варто будувати протидію міжнародному тероризму в Україні. “Загроза міжнародного тероризму в Україні, – зазначають В. Ліпкан та В. Майоров, – нині є реальною, і від того, наскільки політичне керівництво (йдеться про Україну) усвідомлюватиме це, залежить рівень національної безпеки України і її подальший розвиток як незалежної держави” [7, 90].

Можна погодитися з думкою окремих фахівців (наприклад, І. Гармашов), що основними причинами активізації терористичної діяльності на пострадянському просторі в кінці ХХ – на початку ХХІ ст., а отже і на території України, були: а) істотне послаблення державної влади та бо-

ротьба за переділ її власності; б) перенесення кримінальної практики у політичну боротьбу; в) неготовність правоохоронних органів та спецслужб до протидії сучасній терористичній загрозі, їх належне фінансове та матеріально-технічне забезпечення; г) низьке фінансове забезпечення працівників спецслужб і правоохоронних органів, яке спричинило їх використання і участь у здійсненні терористичних актів [5, 17].

Загалом Україна як суверенна держава намагається протистояти різноманітним зовнішнім загрозам, у тому числі й тероризму (як в Україні, так і поза її межами), використовуючи найрізноманітніші засоби, механізми, інституції, які обумовлені міжнародною співпрацею і взаєминами в межах ООН, ОБСЄ, НАТО, ЄС, Ради Європи, СНД тощо. Відповідно до Закону України “Про основи національної безпеки України” (2003) безпеку для себе Україна формує і намагається формувати через розбудову безпеки для всіх. Зрозуміло, що головне місце тут посідає неухильне виконання Україною тих зобов’язань і домовленостей, які обумовлені основними документами тих утворень, повноправною учасницею або й засновницею яких Україна є: ООН, ОБСЄ, ЄС, НАТО, ЦЕІ, ЦЕФТА, ОЧЕС, Вишеградської групи, СНД, ГУАМ та ін.

Ще уряд колишнього СРСР, у структурі якого була й Україна, дбав про співпрацю із зазначеними організаціями і структурами, про імплементацію міжнародних норм у правове поле СРСР, а відтак, і України. Йдеться, наприклад, про підписання в м. Токіо у 1963 р. Конвенції про злочини та деякі інші злочинні акти, скоєні на борту повітряних суден; у Гаазі у 1970 р. Конвенції про боротьбу із незаконним захопленням повітряних суден; Конвенції про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації (Монреаль, 1971 р.) та ін.

Відповідно до Міжнародної конвенції по боротьбі із захопленням заручників та Токійської конвенції про злочини Україна приєдналася до міжнародної взаємодії у боротьбі з тероризмом. Україна є учасницею всіх діючих універсальних угод по боротьбі з різними проявами міжнародного тероризму.

Законодавчому та іншим аспектам регулювання багатьох питань боротьби з тероризмом в Україні значно більше уваги стало приділятися саме з 2002 р., коли Україною було ратифіковано Європейську конвенцію по боротьбі з тероризмом. Пізніше, у 2005 р., Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію розвитку системи попередження і про-

тидії легалізації (відмивання) прибутків, отриманих злочинним шляхом, і фінансування тероризму на 2005–2010 рр., яка мала істотне значення для зміцнення національної безпеки України.

Попередження, боротьба з тероризмом в Україні велася і ведеться в тісному контакті з усією політикою щодо функціонування української держави. Така політика, на думку академіка С. І. Пирожкова, має вирішувати ряд таких пріоритетних завдань:

- гарантування і захист прав українських громадян і співвітчизників за кордоном;
- збереження державної цілісності і територіальної недоторканності Української держави;
- економічний розквіт і, відповідно, гідне місце у міжнародному поділі праці;
- розвиток двостороннього співробітництва як запоруки стабільності системи міжнародних відносин;
- використання механізму дії міжнародних структур з метою просування українських інтересів [13, 5].

Крім міжнародних організацій, для боротьби України зі світовим та внутрішнім тероризмом суттєве значення мають: світова і євроінтеграція; співпраця з країнами СНД; суто внутрішня політика, орієнтована на попередження і боротьбу з тероризмом. Розглянемо ці питання дещо детальніше.

Відомий український політик і дипломат О. Білорус формує такі основні об'єктивні чинники, які, на його думку, становлять передумови для конкурентоспроможної інтеграції України у євросистему, а відтак, і боротьбу з тероризмом:

- Європа (об'єднана) потребує Україну як свій природний резервуар ресурсів й інтелектуальний потенціал;
- США не бажають повернення України під контроль Росії. Росія бажає мати повноцінного партнера;
- Захід у своїх стратегіях прагне деіндустріалізації України, перетворення її на сировинну зону;
- Україна, як і кожна країна, проходить період драматичних соціально-економічних трансформацій, без яких неможливе підвищення конкурентоспроможності;
- Україна не приречена на довічну відсталість, за умови створення системи ефективного антикризового менеджменту;
- гинули і найрозвиненіші країни, піднімалися з руїн найбільш розвинені;

- економічне диво Японії, Кореї, Тайваню, Індії, Німеччини, Франції, Фінляндії та інших країн доводить, що воно можливе за умови об'єднання зусиль народу, держави і бізнесу. «Україна, – зазначає, однак, О. Білорус, – має приблизно рівні можливості як до прориву, так і до відставання та деградації» [11, 22].

Політико-економічними імперативами позитивної євроінтеграції України, на наш погляд, можуть бути:

- глобалізація економіки через європейську інтеграцію за умов збереження специфіки власної соціально-економічної системи господарювання з одночасним відкриттям своїх ринків Китаю, Індії, Північній Америці та Африці;
- відмова від примату старої сировинно-експортної орієнтації розвитку із одночасним упровадженням новітніх економічних технологій та ноу-хау в усіх сферах життя й виробництва;
- потужний розвиток позитивних демократичних процесів, інтенсивне формування громадянського суспільства;
- багатовекторна міжнародна політика, активна участь у світових, європейських, євразійських політичних та економічних структурах зі збереженням та захистом власних національних інтересів;
- активна участь у попередженні та усуненні міжнародних конфліктів і військових протистоянь, катастроф техногенного і природного походження, боротьба з міжнародною злочинністю і тероризмом, проти розповсюдження ядерної та іншої зброї масового ураження і засобів їх доставки тощо.

Література

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К.: Вікар, 1996. – 64 с.
2. Барановський Ф. В. Європейська інтеграція та демократичний розвиток України: Концептуальний аналіз взаємовпливу: Монографія. – Луганськ, 2007. – 407 с.
3. Біленчук П., Сав'юк О. Тероризм – глобальна проблема людства // Юрид. вісн. України. – 2006. – № 36. – 98 с.
4. Білорус О. Г. Глобальна перспектива і сталий розвиток. (Системні маркетинг. дослідження) / О. Г. Білорус, Ю. М. Мацейко. – К.: МАУП, 2005. – 492 с.
5. Гармашов І. Ю. Вплив сучасного тероризму на суспільно-політичний розвиток людства // Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. д-ра філософії в галузі політології. – К., 2006. – 15 с.
6. Ліпкан В. Тероризм і національна безпека України. – К.: Знання, 2000. – 184 с.

7. Ліпкан В., Майоров В. Проблеми боротьби з міжнародним тероризмом // Міжнар. право. – 2006. – Груд. – С. 88–90.

8. Михальченко М. І. Україна як нова історична реальність: запасний гравець Європи. – Дрогобич: ВФ "Відродження", 2004. – 488 с.

9. Проблеми національної безпеки в умовах сучасного розвитку України // Матер. всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 15 верес. 2006 р. – К.: МАУП, 2006. – 572 с.

10. Україна у глобалізаційному світі // 36. наук. праць / НАН України. Ін-т світової економіки і міжнародних відносин. Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2007. – 320 с.

11. Україна у світових та регіональних інтеграційних процесах: проблеми визнання стратегії // Матер. міжнар. наук.-практ. конф. / За заг. ред. Б. І. Гуменюка, І. В. Бурковського, Г. Д. Хоменка, В. Г. Ціватого. – К., 2008. – 320 с.

12. Чекаленко Л. Зовнішньополітичний вибір України. Куди рухатися далі // Персонал. – 2008. – № 2. – С. 38–45.

13. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика і безпека України. Людина – Суспільство – Держава – Міжнародні структури: Монографія. – К.: НІПМБ, 2004. – 352 с.

Розглянуто теоретичні проблеми національної безпеки України в контексті боротьби з тероризмом.

Рассмотрены теоретические проблемы национальной безопасности Украины в контексте борьбы с терроризмом.

The article deals with theoretical problems of national security of Ukraine in the context of the fight against terrorism.

Надійшла 22 лютого 2011 р.